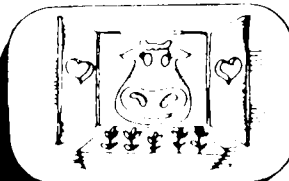

מבנים ומיכון

סיור ברפתות

יוסף "גוגי" גוגנהיים, מנ"ח החקלאות

והבטונים, אלא בעיקר בנושאי כיווני השמש והרוחות השולטות במשק.

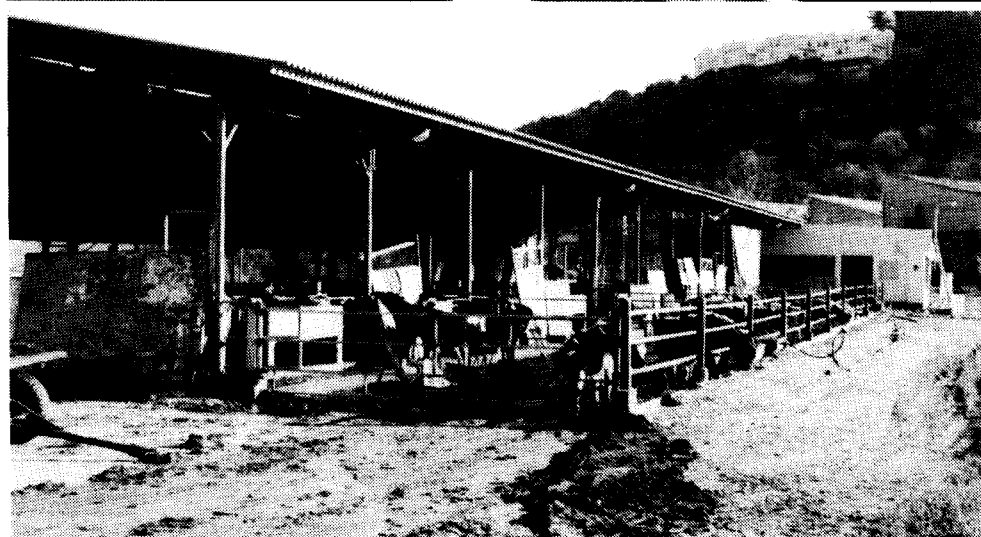
ידוע זה זמן, שהעגלות, אפילו הקטנות, אינן סובלות מקור כל עוד הן מוגנות הגנה מוחלטת מרוח ולחות; המלונות בשלג ובקרח בחו"ל מספקים הוכחה מספיקה לכך. מכאן, שהמבנה חייב להיות סגור כמעט הרמטית בפני רוח אך מאוורר די הצורך שהאדים והאמוניה לא יצטברו בו ויכניס אויר, כלומר דבר והיפוכו. מצד שני, צריכה להיות אפשרות של הגברת האיוורור בחודשי הקיץ, כדי שהעגלות לא יסבלו מעקת חום. כלומר, צריכים סגירה מירבית ואיוורור מירבי. זה מסובך אך זה מה שהעגלה צריכה ואחרי הכל, הדיר נבנה עבורה ולמענה. במשק זה

ימי החורף והגשם הם הזמן האידיאלי לבקר ברפתות, כדי לראות את התקלות ואת הבעיות מהמים והרטיבות וכן כדי לראות אם הרפתות המתפקדות כראוי בתנאים קשים אלה; כל זאת כחומר לימודי לקראת העתיד. יש להצטער, שהמהנדסים, המתכננים את מבני הרפת, לא יוצאים בימים אלה לשטח כדי לבחון את "מעשי ידיהם" (או פרי תכונם), לטוב ולרע. מסיבות מובנות לא נזכיר את שמות המשקים (השמות שמורים במערכת).

משק א': המשק השקיע הרבה כסף בבניית דיר עגלות חדש. בניית דיר עגלות מצריך הרבה מחשבה, לא לגבי הקונסטרוקציות, הברזלים

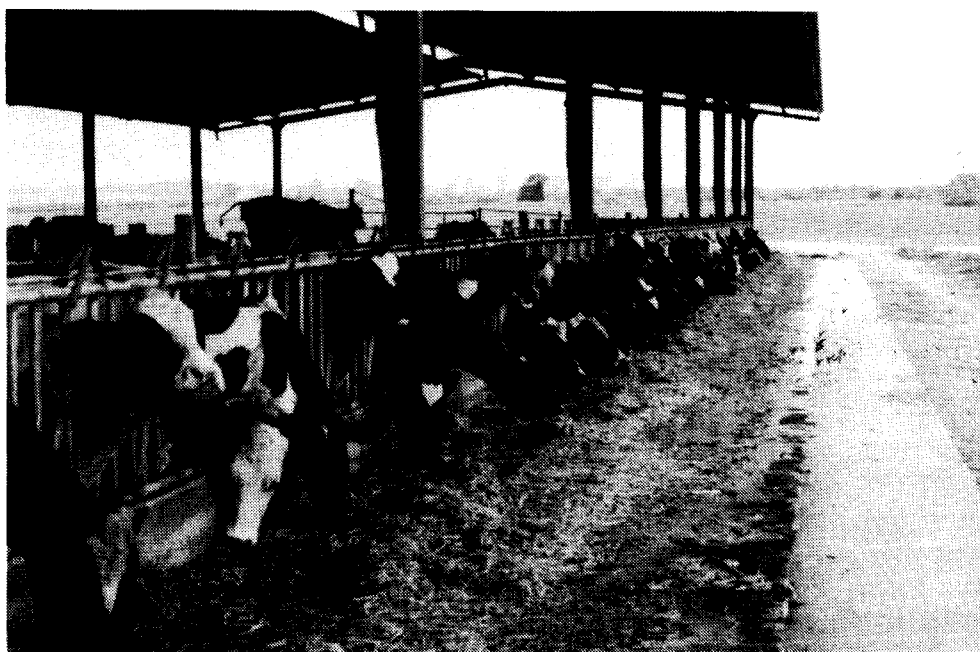
משק ב': יציאה למי המדמנה מפס ההאבסה (צילום יאיר צוק).

משק א': דיר עגלות חדש – "מעברה" מבפנים ומבחוץ (צילום יאיר צוק).

משק ב': האיבוס על כל המזון שבו ביום גשם (צילום יאיר צוק).

משק ג' (שכן למשק ב'): באותו יום גשום ממש, האיבוס והמזון יבשים (צילום יאיר צוק).

משק ה': משק ותיק עם רפתות "ריפוד עמוק" במקור ובלי כסף, כמו כולם. במשק זה הוציאו את פס ההאבסה החוצה לאורך גדר החצר. חיסלו את העולים במרכז הרפת והורידו את קירות הבטון מלבד העמודים שמחזיקים את הגג. את מפלס כל הרפת הרימו עד גובה השולחן לשעבר באמצעות חומר מילוי. בכך נוצר "רכס" גבוה במרכז הסככה וראה זה פלא, הפרות נקיות ויבשות באמצע החורף. חבל רק, שהכסף לא הספיק כדי להגביה את הגג, כי הסככה קצת נמוכה. אך עם כל החסרון, היא מתפקדת יפה ובהוצאה כספית מזערית.

משקים מושביים: ברוב המשקים המשפחתיים המצב הוא חמור מאד. המבנים בנויים על פי תפיסה שעם השנים התגלתה כלא נכונה. הכל מלא רפש והפרות מזוהמות. ברב המקרים אין מקום לבנות בחצר ולצאת אל מחוץ לשטח היישוב (בדומה לפרויקט כפר ויתקין) אין כסף. אני מכיר שני מושבניקים, שעל ידי הכנסת תאירביצה (מודלים חדישים ולא תאירביצה המושמצים של שנות הששים) הם פתרו לעצמם את רב הבעיות, וגם בחורף הפרות נמצאות במצב אחזקה סביר בהחלט. במספר מושבים השקיעו קצת כסף בתריסי הזזה, ניצלו בתי אימון ישנים (בטונדות שהסוכנות חילקה) והפכו אותם לדירי עגלות. גדלות שם עגלות יפהפיות ובריאות בהשקעה כספית מזערית.

סיכום: הרבה חומר מקצועי על התנהגות הבהמות (מה שנקרא במדע "אטולוגיה") וצרכיהן הפיזיולוגיים התרכזו בידי אנשי שה"מ. חבל, שהמהנדסים המתכננים לא התייעצו ולא מתחשבים יותר בידע זה; הרבה תקלות אפשר היה למנוע. הימנעות משגיאות אלה לא מן ההכרח היה מחייב הוצאה כספית נוספת, נהפוך הוא, בהרבה מקרים אפשר היה לחסוך כסף. אחרי הכל, המבנים מיועדים לבהמות ואת הבניה יש להתאים לפי התנהגותן, לפי צרכיהן ולרווחתן של הבהמות.

בנו את פתחי האיוורור ישר על העגלות. כתוצאה מזה נשבה על העגלות רוח קרה ולחה והרבה עגלות חלו בדלקת ריאות. לבסוף לקחו כל מיני גרוטאות, כדי לסתום את הפרצות ודיר חדש ויקר זה נראה כמו "מעברה" עם הרבה עגלות חולות בפנים.

משק ב': דיר העגלות כנ"ל, אך פה בולט במיוחד פתח ענקי לכניסת טרקטורים **מצד מערב**, כיוון הרוחות והגשמים, וכל זאת באזור גשום.

באותו משק מצאנו גם סככת לכיש יפה וחדשה יחסית עם פס אכילה מבוטן לשם ניקוי. מי הגשמים נכנסים מהמרזבים לפס הבטון, אך למי המדמנה אין מוצא ואין לזבל לאן ללכת. מול סככה זו ישנו "סאפארי" לעגלות, כאשר השולחן הוא משותף (ראש מול ראש). כאן מי שהוא שכח לתת לשולחן שיפועים נאותים, והאוכל נרטב ושוחה במים.

משק ג': משק שכן למשק ב' עם סככת לכיש חדשה. כאן הקפידו על שיפועים נכונים לאיבוס וביום גשום וסוער האוכל היה יבש ונוח לפרות. יש לנו ספק רב, אם הקפדה זו עלתה יותר כסף מאשר במשק הקודם, רק שמו קצת לב ל"פרטים הקטנים".

משק ד': בונים סככת לכיש חדשה. פה "שכחו" את החצר. לשאלתנו ענו המומחים המקומיים, שהמקום גבוה ולכן החצר מיותרת. 470 מטר מעל לפני הים. טענה זו בלתי קבילה לחלוטין. אם ברפת הגבוהה ביותר במדינה (אלוני הבשן, 900 מטר מעל לפני הים) יש חצר ובלילה הפרות יוצאות כולן ורובצות שם, קל וחומר, שבמשק זה החצר חיונית והכרחית. אפשר היה למצוא לזה פתרון הנדסי בלי לייקר את הפרויקט באגורה אחת. כדאי לזכור, שבקיץ בלילה אין רוחות והאפשרות היחידה לפרות להיפטר מחום גופן היא על ידי קרינה לסביבה מול שמים בהירים וקיררים.